

106. Csenger, Német-tag
(KÖH 59997)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza, Á

2010. február 20-án helyszíni szemlét végeztünk a város külterületén, mert a közelmúltban lakossági bejelentés érkezett arról, hogy az 1960-as években a Sás-ágyi-csatorna ásásakor talált edényt őriznek a területről, amellyel együtt akkor embercsontok is felszínre kerültek.

A helyszínen a belvíz miatt a csatorna partfalát nem tudtuk megvizsgálni, de környékén valóban találtunk néhány embercsontot. Megállapítottuk, hogy a 2007-ben végzett terepbejárásunkon regisztrált lelőhely kiterjedése É-i és Ny-i irányban jelentősen módosult. Korábban császárkorinak határoztuk meg a leletanyagot, de most Árpád-kori cserepeket is gyűjtöttünk.

Munkatársak: Bacskai István, Bocz Péter.

PINTYE GÁBOR

107. Csénye, Öttevényi-dűlő
(KÖH 54999)

(Vas megye) Ró, Kö

A 88. sz. út burkolat-megerősítése miatt szükségessé vált terepbejárást a 3+586–10+046 km-sz. közti szakaszon 2010. március 30-án végeztük. A nyomvonal Ny-i felét nagy, összefüggő erdőség borította, K-i felén, amely jobbára mezőgazdaságilag hasznosított, szántott, valamint gabonával, ill. repcével vetett, egy már nyilvánított római és középkori út kiterjedését sikerült pontosítani. A Savaria–Bassiana úton leletanyagot nem találtunk.

Munkatárs: Fekete Csanád régész.

REMÉNYI LÁSZLÓ

108. Csénye, Paplányka-dűlő
(KÖH 76357)

(Vas megye) U, Ró

Csénye község Paplányka-dűlő nevű határrészét érintő településrendezési tervmódosítást megelőzendő örökségvédelmi hatásvizsgálat készült. A régészeti szakági munkarészt megalapozó adatgyűjtés részeként helyszíni bejárást végeztem 2010. november 11-én. A vizsgált terület mezőgazdasági művelés alatt állt. A ingatlanokon friss szántás, lábon álló kukorica, sárga káposztarepce, ugar és akácerdő akadályozta a lokalizációt. A nehéz észlelési körülmények ellenére a Gyöngyös-patak mára lecsapolt, de korábban mocsaras árterének peremén, egy hosszan elnyúló K–Ny irányú, alacsony dombháton, kb. 700×200 m területen, csekély felszíni intenzitású régészeti lelőhelyet lokalizáltam. Ezen a területen, a felszínen szóródó cserepek alapján újkőkori és római kori település régészeti emlékeivel számolhatunk.

TANKÓ KÁROLY

109. Csongrád, Szent Rókus templom
(KÖH 17574.)

(Csongrád megye) Kú

A templom belsejében és az épület külső környezetében 2010. július 1–19. között folytak régészeti-műemléki kutatások. A próbafeltárást, fal- és vakolatkutatóást a szentesi Koszta József Múzeum végezte.

A régészeti vizsgálatok során a templom belsejét, a hosszanti középtengelyben tanúfalak meghagyásával 4, a D-i kapu előtti belső teret 2, a szószék előtti felületet további 1 kutatóárok vizsgálta. A „H” kutatóárkot kézi, szintkövetéses bontással tártuk fel, a pontosabb rétegtani megfigyelések érdekében. A kutatóárkokra két ízben bontottunk rá, a szentélyben a téglakeretes temetkezések feltárása, valamint a D-i kapu előtt a rétegtani viszonyok vizsgálata érdekében. A templom külső környezetében elegendő volt 8 kutatóárkot készíteni, és a megfigyelt jelenségeket dokumentálni. A templombelsőben végzett régészeti szondázás azt bizonyította, hogy az épület falai által közrefogott területen másik építménnyel nem számolhatunk.

Régészeti kutatások

A sárga altalajt 81,87–82,23–82,35 mBf-en értük el, a szentélytől a toronyig kissé hullámzóan 12–35 cm-t emelkedett, a karzat alatt az összetétele változott, a sárga vályog (agyag) altalaj okkersárga színű lett, s löszössé vált. Erre a talajra ült rá a templom és a torony alapteste.

A szűz talaj fölött mind a belsőben, mind a templom közvetlen külső környezetében kb. max. 150 cm vastag humuszos, fekete mocsári vagy öntési talajréteg (szíjas feketeföld) húzódott. Ez gyakran bolygatatlannak tűnt, de mindig tömörítve volt, a D-i bejárat táján függőleges repedésekkel megbontva döngölt, alkalmanként keveredett bele téglatörmelék is, ami azt mutatja, hogy részben feltöltés eredményeként került a területre. Ezt a talajréteget a templom közepe táján több telepjelenség törte át (gödör/verem, cölöplyuk, árok). Az e rétegbe mélyedő üregeket telepanyaggal (kerámia, fém) kevert, humuszos, fekete öntési jellegű, tömörített föld töltötte ki. Az előkerült leletek alapján az objektumok a 17. sz. utolsó, a 18. sz. első harmadára keltezhetők.

A települési objektumok elplanírozása után a területen megszakításokkal döngölt, kemény járósínt(ek) alakultak ki, vagy a településhez tartozó lejárt (taposott) felületek maradtak meg. A talaj alapvetően humuszos, öntési/mocsári fekete föld. A járósínteken kerámia, fémtárgyak, faszénmaradványok különültek el. Ez a réteg helyenként a templomon kívül is azonosítható volt.

A templom építését megelőzően föltöltést és planírozást végeztek. Olyan planírozott és tömörített rétegek alakultak ki 82,50–83,15 mBf között, amelyek közül az egyik csak a templom belsejében volt megfigyelhető, ez a belekeveredett koporsómaradványoktól, a faszéntől, és az égett felületek törmelékétől barna vagy barnászörös színű lett.